

ՅԱՅՏԱԳՐԻ ԵՐԿՈՒ ՀԱՆԴԻՍԱՎԱՐՆԵՐԷՆ ՏԻԿԻՆ ՆՈՐԱ ՆԱԳԳԱՇԵԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ ԽՕՍԲԸ ՀԱՅԵՐԷՆՈՎ

Ձերդ Սրբութիւն, Գարեգին Բ. Վեհափառ Հայրապետ եւ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց. Ամենապատիւ Բորգոմ Պատրիարք Սրբազան Հայր. Գերաշնորհ, Հոգեշնորհ եւ Արժանաշնորհ Հոգեւոր Հայրեր. Հաւատարմոր Ուխտաւորներ, Յարգելի հիւրեր եւ սիրելի Սաղիմահայեր:

Ծնծութեան մէջ է Հայ երուսաղէմը, որովհետեւ աշխարհի հեռաւոր ափերէն այստեղ եկած են հայեր, դիմաւորելու Յիսուս Քրիստոսի Ծննդեան 2000 ամեակը: Ձեր այս բարի գալուստին առիթով, Պատրիարք Սրբազան Հօր նախագահութեամբ, մեր հայ համայնքէն կազմուեցաւ Միացեալ Յանձնախումբ մը միասնաբար տօնելու այս գեղեցիկ օրերը, միասնաբար աղօթելու այն Այրին մէջ ուր Աստուած Իր Որդին դրկեց մարդկութեան մեղքերու քաղութեան համար. քաջելու այն նամբաներէն ուրկէ անցած է մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը, աղօթելու Գոդգորայի խաչելութեան վայրը եւ ծննդադրելու իր Ա. Գերեզմանին:

Երուսաղէմը իր շրջակայքով մեզի համար քացառիկ նշանակութիւն ունի: Մեր սրբավայրերը դարերէ ի վեր կը պահպանուին Ա. Աթոռիս զինուորեալ Միաբանութեան ջանքերովը:

Երուսաղէմի Հայոց պատմութիւնը հարուստ է իր պատմական վանքերով, դէպքերով եւ անձերով:

Քանիցս եղած են շրջաններ, որ երուսաղէմի մեր Պատրիարքութիւնը դժուարութիւններու մատնուած է, ունեցած է ծանր եւ մեծ պարտքեր: Այդպիսի շրջանի մը Պատրիարքը,

Գրիգոր Շղթայակիր, շղթայ մը վիզը անցընելով քաղաքէ քաղաք շրջած, դրամ հաւաքած է, եւ այդ նուիրատուութիւններով ոչ միայն վանքին պարտքերը գոցած է, այլ գնած Պատրիարքարանի շուրջ եղող քակարանները եւ պարիսպէն դուրս գտնուող հողեր:

Եղած են ժամանակներ որ քաւական մեծ թիւով հայութիւն ունեցած ենք: Այսօր թեւ թիւով քիչ ենք, սակայն հպարտ ենք, քանի որ այսօր Քրիստոնեայ ազգերուն հաւասար իրաւունքներ ունինք երուսաղէմի մէջ: Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութիւնը պահակն է մեր վանքերուն եւ կալուածներուն, երուսաղէմ, Բեթղեհէմ, Խամլէ, Յոպպէ եւ այլ վայրեր:

Ունինք գանձատուն, ուր կը պահուին հարիւրաւոր տարիներու Հայ արուեստագէտներու ձեռքով շինուած հիանալի գործեր, սկիւններ, խաչեր, բուրվառներ, շուրջառներ, գաւազաններ, թագեր, եկեղեցական այլ եւ այլ տեսակի սպասներ:

Այս դարաւոր հաստատութիւնը կանգուն պահելու համար, 7րդ դարէն մեծ ունեցած ենք պատրիարքներ որոնք պահպանած եւ սերունդէ սերունդ փոխանցած են մեր եկեղեցիներն ու գանձերը:

Սրբոց Յակոբեանց վանքին ներքին թաղերը ունին շատ թիւով խուցեր որոնք շինուած էին ուխտաւորներ ընդունելու համար: Եւ այդ եկող ուխտաւորները իրենք ալ իրենց քաժիրը ունեցած են իրենց նուիրատուութիւններով: Ամէն սերունդ յիշատակ մը թողած է Սիոնի մէջ: Ահա

թէ ինչու կ'ըսենք. «Երանի որ ունիցի յիշատակ ի Սիոն»: Հայկական աւանդութիւն մը կայ որ կ'ըսէ թէ իսկական Քրիստոնեայ Հայը պէտք է գտնէ մէկ անգամ այցելէ Երուսաղէմ իր կեանքին ընթացքին, եւ կը կոչուի մահտեսի - ան որ տեսած է Քրիստոսի Գերեզմանը:

Հպարտութեամբ կ'ուզենք յիշել թէ Երուսաղէմի առաջին տպարանը հիմնուած է հայու ձեռքով եւ Հայ Պատրիարքութեան մայրավանդին մէջ: Մեր Սրբոց Թարգմանչաց երկսեռ վարժարանը առաջինը եղած է այս ֆաղափն մէջ: Իսկ ժառանգաւորաց վարժարանը (ներկայ շէնքէ կառուցուած Տիար Ալեք Մանուկեանի նուիրատուութեամբ) յայտնի է իր հասցուցած աշակերտներով որոնք այսօր սփիւռքի մեր գաղութներուն առաջնորդներն ու հովիւներն են:

Ունինք մեր ձեռագրատունը ուր կը պահուին 4000 ձեռագիրներ, ինչպէս Թորոս Ռոսլինի եւ Սարգիս Պիծակի եւ այլ արժէքաւոր ձեռագիրներ:

Ունինք Գալուստ եկլպէնկեան Մատենադարանը՝ 100,000 հատոր գիրքերով եւ պատմական օրաթերթերով: Եւ եղուարդ եւ Հէլէն Մարտիկեան Բանգարանը, ուր կը ցուցադրուին արժէքաւոր հնութիւններ: 1915ի մեծ եղեռնին հետեւանալով, երբ մեր ժողովուրդը դուրս նետուեցաւ իր մայրենի հողերէն, ահագին թիւով գաղթականներ եկան նաեւ Երուսաղէմ, ուր ունէինք սֆանջելի Հայեր որոնք օգտակար եղան եկողներուն:

Տեղացի, ֆաղափացի «Բարեսիրաց» ակումբէն գատ եկող գաղթականները կազմեցին միութիւններ եւ ակումբներ: Այս ակումբները, Թարգմանչաց մեր վարժարանի կողքին կը ծառայեն հայապահպանման մեծ գործին:

Հակառակ լուրջ եւ րազմապիսի խոչընդոտներու, եւ շնորհիւ իրենց գերմարդկային ճիգերուն եւ ոգորումներուն, այս ակումբները յաղթահարած են բոլոր տեսակի խոչընդոտներ, եւ յաջողած են ապահովել իրենց գոյութեան իրաւունքը, եւ կը շարունակեն վեհասպան ընթացքը՝ շնորհիւ իրենց աննկուն եւ անզուգական Հայու Ոգիին:

Այս երեկոյ պիտի վայելենք Հայ երիտասարդաց Միութեան եւ Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան ձեռնարկներէն մաս մը: Երուսաղէմացի Հայոց Բարեսիրական Միութիւնը որ նոյնպէս ունի իր մեծ օգտակարութիւնը այս գաղութին, իր անդամներով մաս պիտի կազմէ Հ.Յ.Մ.ի եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի յայտագիրներուն:

Մենք կը հաւատանք որ Երուսաղէմի Հայ Գաղութը, որ ունի իր առաւելութիւնները Հայ մնալու, պիտի գոյատեւէ Սիոնի քարձումքին, ազգապարծան Սրբոց Յակոբեանց Պատրիարքութեան հովանիին տակ, միշտ պատրաստելով եկեղեցասէր, ազգասէր եւ հայրենասէր սերունդներ:

Հայոց վանքին շրջափակին մէջ եւ հովանիին ներքեւ, աշխուժօրէն կը գործեն Հ.Մ.Ը.Միութեան եւ Հ.Յ.Միութեան վարչութիւններն ու անդամները:

Տարուան ընթացքին կը կազմակերպեն մշակութային երեկոյթներ, դասախօսութիւններ, ընկերային հաւաքոյթներ եւ մարզական ձեռնարկներ:

Այսօրուան յայտագրի խմբերգները կը ղեկավարէ Երեւանի Զայնամարգութեան քաժանմունքէն շրջանաւարտ Վարուժան Մարգարեանը, դաշնակի ընկերակցութեամբ Երեւանէն Նրաժշտագէտ Դաւիթ Պօղոսեանի: Իսկ հայկական պարերը կը ղեկավարէ Հայաստանէն

պարուսոյց Տիգրան Սահակեանը:

1985 թուականին, Երուսաղէմի մէջ, ազգապահպանման գեղեցիկ գաղափարով, խումբ մը երիտասարդներ իմ Իմի գալով կը հիմնեն Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւնը, Հայ երիտասարդութիւնը համախումբ պահելու համար: Եւ զարկ կու տան մարզական եւ մշակութային ձեռնարկներու: Ունին իրենց երգչախումբը, պարախումբը, մարզական եւ սկաւտական շարժումը: Իրենց կողքին ունին նաեւ Հայ Օգնութեան Միութեան գործունէութիւնը: Լ. Մ. Ը. Միութեան Ատենապետ Պր. Սերոբ Սահակեանը յայտագրին մէջ իր ուղեբով խօսքով պիտի ներկայանայ:

Նոյն Իտէալներով, 1937ին, միայն 22 տարիներ անցած ահաւոր Եղեռնէն, Երուսաղէմի մէջ կը հիմնուի Հայ երիտասարդաց Միութիւնը, իրարու իմ Իմի երիտասարդութիւններ, որոնք փրցուած մայրենի հողէն, կ'որոնէին կապ մը ունենալ իրենց ազգակիցներուն հետ, այդպիսով հաղորդուելու մեր ազգային ոգիին եւ մշակոյթին:

Լ. Ե. Միութիւնը իր մշակութային եւ մարզական գործունէութեան շարքին, հակառակ դժուարին պայմաններու, կը հրատարակէ նաեւ ՀԵՄ եռամսեայ պարբերաթերթը:

Քսան տարիներ առաջ, Հայ երիտասարդաց Միութեան վարչութիւնը եւ երիտասարդուհեաց Բաժնի տիկիները գեղեցիկ գաղափարը ունեցան ազգային տարազներ պատրաստելու եւ հասարակութեան ներկայացնելու: Նոյնիսկ հրաւիրուեցան Երոպա: Այսօր, այդ պատմական տարազներէն մէկ մասը պիտի ներկայացնեն, Տիկ. Ալին Պալեանի բացատրականով: Նաեւ պիտի ունկնդրենք

Սադիմահայ բանաստեղծուհի եւ ասմունգող Տօֆ. Անուշ Նազգաշեանը որ պիտի ասմունգէ Գեորգ Էմինի «Սասունցիներու Պարը»։ Իսկ գաղութիս ազգայիններէն, Պր. Յակոբ Շէօհմէլեան, նախկին ատենապետ Լ. Ե. Միութեան, պիտի ներկայացնէ իր խօսքը:

Ունինք հաճելի անակնկալ մը: Մեծ ուրախութիւն է մեր մէջ ունենալ մեր բոլորին ծանօթ եւ շատ սիրելի բանաստեղծուհի Տիկին Սիլվա Կապուտիկեանը, որ 2000 ամեակի այս տօնական օրերու առիթով ուխտի եկած է Երուսաղէմ: Եւ կը խնդրենք որ, իր 80 ամեակի սրտի խօսքին հետ, մեզի տայ 2000 ամեակի առիթով Երուսաղէմին նուիրուած իր բանաստեղծութիւնը ունկնդրելու վայելքը:

Այսօրուան յայտագրին մէջ բաժին առնող հետեւեալ արուեստագէտներուն կը յայտնենք մեր բոլորին շնորհակալութիւնը:

Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւելեան Թեմի երգչախումբի ղեկավար Խորէն Մեխյանէնեանը, աւարտած է Երեւանի Կոմիտասի անուան պետական Կոնսերվատօրեան եւ խմբավարական եւ սիմֆոնիկ նուագախումբի ղեկավարման բաժինները: Քսան տարիներ եղած է Հայաստանի պետական երգչախումբի երկրորդ ղեկավարը: Աւարտած է Ս. Էջմիածնի Հոգեւոր ճեմարանը:

Քառասուն տարիներ ղեկավարած է Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի երգչախումբը: 1980ին գրած է «Խորհնան» պատարագը, որ վաւերացուած է Վազգէն Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակով:

1991ին ստացած է Փրօֆէսորի գիտական կոչում:

Ներկայիս ղեկավարն է Նիւ

եորքի Ս. Վարդան Մայր Տաճարի
երգչախումբի, եւ պատասխանատու
Առաջնորդարանի երաժշտական
հարցերու:

Յասմիկ Մեյխանէճեան, դուստրը
Խորեն Մեյխանէճեանի, աւարտած է
Երեւանի Կոմիտասի անուան պետական
Կոնսերվատորիան: Հինգ տարիներ մաս
կազմած է Հայաստանի Ռատիոյի եւ
Հեռուստատեսիւի Գամերային երգչա-
խումբին որպէս սոլիստ եւ երկրորդ
խմբավար: Համերգներ տուած է զանա-
զան երկիրներ: Այսօր Նիւ եորքի Ս.
Վարդան Մայր Տաճարի սոլիստն է:

Մարօ Բարթամեան գնահատուած
է որպէս միջազգային Մեծօս սօփրանօ:
Օփերայի երգչախումբի սօլօ երգչուհի
է եւ եղած է վաւերագրական շարժա-
նկարներու մէջ: Ունի ձայնագրումներ:

ՍՒԼՎԱ ԿԱՊՈՒՏԻԿԵԱՆ

... Մի ամիս առաջ երբ յայտնի եղաւ որ ես պէտք է գամ երուսաղէմ հեռուից
հեռու գրեցի մի քանաստեղծութիւն: Ասկէ առաջ չէի եղել Երուսաղէմում գուցէ
մի քիչ չի համապատասխանում իրական պատկերին սակայն արտայայտում է
Մեծ Վանքի Հոգեւոր Միաբնութեան էութիւնը:

ԶՕՆ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻՆ

երուսաղէմ, երուսաղէմ,
երկնքի տակ ին ոգեղէն,
Բարձրահամբաւ ու բարձրանուն
երեւ գմբէք է բարձրանում:
Մէկ վանքի մէջ երեւ աշխարհ,
Բրիստոնէից քարէ նշխարի.
երեւ գմբէք տառապնակ
Նոյն Աստուծու հովանու տակ:

երուսաղէմ, երուսաղէմ,
Դու հաւատի վահան ու վէմ.
Զէ որ Յիսուս Աստուածորդու
Սուրբ Յարութեան վկան ես դու.
Հպարտ եմ ես՝ որ հայրերիս
Զեռն է դիպեր ին քարերին.
Հաստեղ խորհուրդը Յարութեան
իր գմբէքով հայապատկան:

երուսաղէմ, երուսաղէմ,
Շուրթին անունը ին վսեմ.
Տասնօթ դար քեզ եմ գալիս
Ուխտաւորներ չորս ծագերից:
Դու մարդկութեան խղճի մտոր,
Լեռան աղօթք մեր սրբասուրբ:
Խաղաղութեան շունչդ փոխիր,
Հոգիներին խառն ու խոյլ,
Ու հաշտեցուր իրարու հետ.
Որ աշխարհը տարազմբէք
Ապրի ներհուն ու ներդաշնակ
Նոյն Աստուծոյն հովանու տակ:

երուսաղէմ, երուսաղէմ,
Դու լոյս, դու յոյս, դու ապաւէն: